

Việt Nam bắt Đường Văn Thái: Đấu đá phe nhóm hay đàn áp nhân quyền?

Khánh An-VOA

20/4/2023

Youtuber/Blogger Đường Văn Thái, người vừa bị công an bắt giữ vào ngày 14/4/2023 với cáo buộc "xâm nhập trái phép vào Việt Nam".

Vụ bắt YouTuber Đường Văn Thái, người chuyên đưa tin chính trị nội bộ Việt Nam và đã tị nạn ở Thái Lan từ năm 2019 đã được Cao ủy Liên Hiệp quốc về người tị nạn (UNHCR) cấp quy chế tị nạn vào tháng 7/2020, đang tạo ra nhiều suy đoán về động lực đằng sau vụ bắt giữ, mà nhiều người tị nạn cho là “bắt cóc” này, khi nó xảy ra vào thời điểm vô cùng nhạy cảm là chuyến thăm của Ngoại trưởng Mỹ Blinken tới Việt Nam.

Thông tin chính thức về vụ bắt giữ ông Đường Văn Thái cho tới nay chỉ dừng lại ở bản tin duy nhất được đăng hàng loạt trên báo chí chính thống rằng công an Hà Tĩnh vào ngày 14/4 phát hiện một đối tượng “không có giấy tờ tùy thân, xâm nhập trái phép vào Việt Nam qua đường mòn, lối mở ở khu vực biên giới thuộc xã Sơn Kim 1” và “đối tượng khai nhận tên Đường Văn Thái”.

Đấu đá nội bộ

Blogger Người Buôn Gió (Bùi Thanh Hiếu), một trong những blogger có nhiều thông tin nội bộ chính trị Việt Nam hiện đang sống ở Đức, cho rằng vụ bắt ông Đường Văn Thái là một động thái nhằm đến nhiều mục tiêu. Trong đó, lý do lớn nhất dẫn đến vụ bắt giữ là ông Thái đã đưa nhiều thông tin được xem là “mật”, kể cả thông tin cá nhân liên quan đến các quan chức Việt Nam.

“Đây chính là nguyên nhân bắt ông Đường, nhưng họ kết hợp với việc ông Ngoại trưởng Mỹ sang vào ngày 14/4”, ông Bùi Thanh Hiếu nói với VOA.

Ông Hiếu cho biết theo những thông tin ông nhận được thì ông Đường Văn Thái “bị đánh thuốc mê” nên chưa thể tỉnh lại. Bởi vậy, phía nhà chức trách Việt Nam không thể cung cấp cho báo chính Việt Nam một tấm ảnh nào khi thông tin về vụ bắt giữ.

Trên trang tin chính thức của chính phủ Việt Nam, đăng kèm bản tin về việc bắt ông Đường Văn Thái là ảnh ba người đàn ông Trung Quốc vượt biên sang Lào hồi tháng 2/2023.

“Cái tội danh mà báo đưa tin thì ông Đường chỉ bị tạm giữ trong vòng 12 tiếng và bị phạt từ 3 – 5 triệu đồng thôi chứ không được quyền giam giữ ông ấy. Tội của ông ấy là qua lại biên giới không đúng quy định, chứ không phải tội xuất nhập cảnh trái phép vì ông ấy là người Việt Nam. Người nước ngoài mà vào Việt Nam đi theo đường đó mới gọi là xuất nhập cảnh trái phép”, ông Bùi Thanh Hiếu lý giải thêm.

Một nguồn tin am tường từ Hà Nội cho VOA biết ông Đường Văn Thái đã bị công an Việt Nam bắt đưa qua đường Lào, không phải là nhập cảnh trái phép như báo chí đăng. Nguyên nhân ông bị bắt là do những thông tin mà ông có được từ bè nhóm cấp cao “mớm” cho để phục vụ cho việc đấu đá nội bộ. Tuy nhiên, theo nguồn tin không muốn tiết lộ danh tính này, rất nhiều trong số tin được mớm là tin giả.

VOA không thể kiểm chứng tính xác thực của thông tin này.

“Chuyện này là do bọn ở trong kia (nội bộ Việt Nam) nó ghét nhau, muốn hại lẫn nhau nên nó tuồn tin ra cho ông Đường. Ông này cứ thế đưa lên thôi”, blogger Người Buôn Gió, người thường xuyên nhận được nhiều tin “mật” từ Việt Nam nói với VOA.

Nhận định về mức độ chính xác của những tin “mật” mà ông Đường Văn Thái tung ra trong thời gian qua, ông Bùi Thanh Hiếu cho rằng “Có những tin chính xác, có những tin không chính xác. Đợt trước tin của ông ấy sai khoảng 50/50. Nhưng mấy tháng gần đây, tin của ông ấy 10 phần thì 8 phần đúng, 2 phần thì không biết”.

Trong khi chưa có thông tin chính thức tiếp theo về tình trạng của ông Đường Văn Thái, Luật sư Nguyễn Văn Đài, một luật sư nhân quyền bị nạn chính trị tại Đức, hôm 19/4 kêu gọi “Quý vị nào ở Việt Nam đã từng cung cấp thông tin, tài liệu cho Đường Văn Thái thì hãy nhanh chóng rời khỏi Việt Nam” và ông sẽ tư vấn, hỗ trợ nếu cần vì “Đường Văn Thái chắc chắn sẽ khai ra quý vị”.

“Tất nhiên sẽ có điều tra ra là ai cấp tin này, tin kia cho mày. Nhưng nó điều tra ra rồi nó để đấy, xử lý ngầm với nhau thôi, chứ nó sẽ không công bố là ông A, ông B cấp tin cho thằng Đường. Tôi bắt ông A, ông B và cả thằng Đường này. Chúng nó sẽ không làm thế đâu, vì làm như thế thì càng dơ mặt, lòi ra là nội bộ chúng nó đấu đá nhau”, ông Bùi Thanh Hiếu dự đoán.

Có thông qua Thái Lan?

Bình luận về khả năng Việt Nam nhờ phía Thái Lan trợ giúp trong vụ bắt ông Thái, nguồn tin của VOA và một số nhà hoạt động đều tin rằng khả năng này rất cao.

“Chắc chắn là có”, ông Bùi Thanh Hiếu khẳng định. “Tại vì trong vụ Trương Duy Nhất, phía Việt Nam mất tiền nhờ bên Thái bắt, bắt xong thì họ đưa ra ngoại ô giao cho Việt Nam và Việt Nam đưa về”, ông Hiếu dẫn chứng về trường hợp của blogger từng cộng tác với Đài Á Châu Tự Do (RFA) và cũng là người từng đưa nhiều tin mật về nội bộ chính trị Việt Nam.

Trong vụ bắt ông Đường Văn Thái, ông Hiếu suy luận “Có thể họ bảo bên Thái là tôi mất cho anh ít tiền để làm ngơ đi. Họ phải đề phòng chặt chẽ, chứ không thôi đang đưa ông Đường đi mà bị hỏi giữa đường thì có phải dờ hơi không?!”

Tương tự, Luật sư Nguyễn Văn Đài cũng cho rằng “Chắc chắn phải có sự hợp tác giúp đỡ từ cảnh sát hoặc là an ninh Thái Lan”. Vì theo LS. Đài, “phía Việt Nam họ phải đề phòng trường hợp nếu như họ ra tay không thành công, Đường Văn Thái có thể chống cự. Lúc đó nó sẽ bùng bét ra và người dân Thái Lan cho rằng đây là vụ bắt cóc, họ có thể bảo vệ ông Thái và dẫn đến chuyện những an ninh Việt Nam có thể bị bắt”.

Phân tích về khía cạnh pháp lý, LS. Nguyễn Văn Đài cho biết Việt Nam và Thái Lan có thỏa thuận về việc trao đổi những người bị cáo buộc là tội phạm.

“Họ có thể đưa ra một cái lệnh truy nã hay là một cái gì đó của một cơ quan chức năng của Việt Nam. Từ đó, cơ quan cảnh sát hoặc an ninh Thái Lan dựa trên cái đó để thực hiện việc bắt giữ công khai rồi sau đó bàn giao cho Việt Nam”.

Tuy nhiên, theo đánh giá của LS. Đài, việc thực hiện bắt giữ ông Đường Văn Thái theo con đường chính thức này là “rất khó”.

Ông lý giải thêm: “Mặc dù Thái Lan không ký vào hiệp ước về tị nạn năm 1951 nhưng mà ông Đường Văn Thái đã được Cao ủy LHQ tại Bangkok Thái Lan cấp cho quy chế tị nạn. Thế nên để bắt giữ hợp pháp thì ít nhất nhà chức trách Thái Lan cần phải thông báo cho Cao ủy LHQ rằng là họ thực hiện thỏa thuận giữa chính phủ Việt Nam và chính phủ Thái Lan trong vụ của ông Đường Văn Thái”.

Trước đó, vào ngày 13/4, ông Đường Văn Thái đã được UNHCR phỏng vấn và đồng ý cho đi tị nạn ở một quốc gia phương Tây.

Nguồn tin của VOA nói quan hệ về an ninh giữa các nước trong ASEAN rất “chặt chẽ”. Riêng giữa Việt Nam và Thái Lan, mối quan hệ giữa hai bên đã tốt lên sau khi Việt Nam rút toàn bộ quân đội ra khỏi Campuchia vào năm 1989.

“Tốt lên nhanh nhất là quan hệ giữa hai quân đội và hai lực lượng an ninh. Quan hệ với cảnh sát Thái Lan không tốt nhưng lại dễ là vì cảnh sát Thái Lan tham nhũng lắm nên bỏ tiền ra mua dễ”, nguồn tin ẩn danh nói với VOA.

VOA đã liên lạc cơ quan di trú và cảnh sát Thái Lan để yêu cầu bình luận nhưng chưa nhận được phản hồi.

An toàn cho người tị nạn

Dựa vào những thông tin có được, cả LS. Nguyễn Văn Đài và blogger Người Buôn Gió đều cho rằng việc chuẩn bị bắt ông Đường Văn Thái đã diễn ra một thời gian, ít nhất là hơn 10 ngày trước.

“Trước khi bị bắt một tuần, Thái có gặp một số người ở Việt Nam và cả đặc tình của mật vụ Việt Nam ở Thái. Để cho Thái không đề phòng, những lần gặp gỡ đều diễn ra ở những nơi rất an toàn, dần dần Thái mất cảnh giác”, ông Bùi Thanh Hiếu đưa tin.

Theo ông, ngày ông Thái “mất tích”, mật vụ Việt Nam đã hẹn Thái để đưa chút quà. Điểm hẹn được cho biết là khu trung tâm mua sắm ngoài trời Asiatique The Riverfront ở Bangkok, Thái Lan.

“Thái không nghi ngờ, anh ta chỉ mặc quần áo ở nhà, đi xe máy, không cầm theo ví. Chỉ nghĩ ra đến chỗ gặp, nhận quà rồi về, thế nên khi đi tâm trạng rất vui vẻ như trong clip cắt ra ở camera”, vẫn theo bài đăng của blogger Người Buôn Gió.

Trong lúc nhiều người tị nạn Việt Nam đang bày tỏ lo ngại về tình trạng an toàn, LS. Nguyễn Văn Đài nói với VOA rằng “Cho tới thời điểm hiện nay thì không có một chút an toàn nào cho tất cả những người bất đồng chính kiến hay những người đối lập với nhà nước Việt Nam khi mà họ đang cư trú tị nạn chính trị tại Cambodia, tại Thái Lan hay tại những nước có đường bộ”.

Ông cho biết ngay bản thân ông khi đang cư trú ở Đức, kể từ khi vụ bắt cóc ông Đường Văn Thái xảy ra, ông đã nhận được hàng trăm tin nhắn đe dọa từ Việt Nam rằng “hết Đường Văn Thái rồi sẽ tới Nguyễn Văn Đài, Lê Trung Khoa, Bùi Thanh Hiếu...”.

Tại Đức, nơi từng xảy ra vụ “bắt cóc” Trịnh Xuân Thanh đầy tai tiếng, LS. Nguyễn Văn Đài cho biết ông “luôn được các cơ quan cảnh sát cũng như an ninh của Đức bảo vệ”. Ông có thể thông báo cho họ bất cứ khi nào thấy có dấu hiệu nguy hiểm hoặc ngược lại.

“Ví dụ vào tháng 11 năm 2021 rồi, tôi được an ninh Đức cho biết là tôi phải ở nhà trong 1 tuần để họ cử cảnh sát đến để bảo vệ. Nhưng mình không biết đó là lý do gì. Mình chỉ biết là mình cần phải ở tại nhà và có cảnh sát bảo vệ từ xa” LS. Nguyễn Văn Đài nói.

Người Việt tị nạn tại Thái Lan tuần hành trước văn phòng Cao ủy LHQ về Người tị nạn vào ngày 19/4/2023 để phản đối Việt Nam "bắt cóc" người tị nạn. Photo by Lê Văn Thương.

Theo ông, những người tị nạn Việt Nam đang ở Thái Lan hay các quốc gia khác, đi ra đường luôn phải chú ý xem có người theo dõi mình hay không. Nếu phát hiện bị theo dõi thì cần phải tìm cách báo cho càng nhiều đơn vị cảnh sát của nước sở tại càng tốt vì “phía Việt Nam không thể nào mua toàn bộ lực lượng cảnh sát được”.

Trong vụ bắt giữ ông Đường Văn Thái, LS. Nguyễn Văn Đài cho biết ông đã nhận được tin nhắn cảnh báo ẩn danh từ Việt Nam về việc này từ tháng 2.

“Họ nhờ tôi thông báo với anh Đường Văn Thái này là anh ấy có nguy cơ bị thủ tiêu hoặc bị bắt cóc về Việt Nam. Họ nhờ tôi nhắn tin anh Thái là phải hết sức cẩn thận trong mọi trường hợp. Lúc đó, bản thân tôi không tin. Tôi không tin được chuyện đó. Tôi không nghĩ có thể sau những vụ Trịnh Văn Thanh, rồi Trương Duy Nhất, Cộng sản Việt Nam có thể tiếp tục ra tay trong mối quan hệ quốc tế đang rất là nhạy cảm hiện nay. Tôi cũng không có giao tiếp trực tiếp với Thái nên tôi quên đi mà không đưa tin cho ông ấy. Khi vụ bắt cóc xảy ra tôi mới xem lại cái tin nhắn thì nó đã nhắn tới từ ngày 16/2/2023 rồi”.

Câu trả lời về nhân quyền?

Thời điểm bắt ông Thái cũng được nhiều người quan sát chú ý vì nó xảy ra vào ngày 14/4, ngay ngày Ngoại trưởng Hoa Kỳ Anthony Blinken tới Việt Nam trong một chuyến công du có ý nghĩa quan trọng trong nỗ lực nâng cấp quan hệ Việt - Mỹ.

Trong chuyến đi này, Bộ Ngoại giao Hoa Kỳ cho biết Ngoại trưởng Blinken đã “nhấn mạnh đến việc tôn trọng nhân quyền” khi ông gặp người đồng cấp Việt Nam Bùi Thanh Sơn.

“Họ bắt cũng là để trả lời cho ông Ngoại trưởng Mỹ. Ông nói về vấn đề nhân quyền nên họ nói luôn kiểu như ‘Đây là vấn đề nội bộ, đừng có mà can thiệp vào, tao bắt luôn cho mày xem, bắt luôn thẳng sắp sửa được đi cho mày xem’, blogger Người Buôn Gió nhận xét.

Ngoài vụ bắt ông Đường Văn Thái, ngay trước chuyến thăm của ông Blinken, hôm 12/4, Việt Nam tiến hành xử kín và tuyên án 6 năm tù giam đối với nhà hoạt động, blogger Nguyễn Lâm Thắng với cáo buộc tội về “Làm, tàng trữ, phát tán hoặc tuyên truyền thông tin, tài liệu, vật phẩm nhằm chống Nhà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam”.

Chỉ vài giờ trước khi ông Blinken tới Hà Nội, Bộ Ngoại giao Hoa Kỳ ra thông cáo lên án Việt Nam về vụ bỏ tù nhà hoạt động chính trị nổi tiếng và nói rằng quan hệ giữa hai nước chỉ có thể phát huy hết tiềm năng nếu Việt Nam cải thiện hồ sơ nhân quyền.

Hôm 18/4, Ủy ban Bảo vệ Ký giả (CPJ) có trụ sở tại Mỹ cũng kêu gọi Việt Nam trả tự do ngay lập tức cho nhà báo độc lập Đường Văn Thái cũng như ngừng quấy nhiễu và bắt bớ những người làm báo sống lưu vong.

<https://www.voatiengviet.com>